

ת"פ 56034/10/15 - מדינת ישראל נגד ש.א.מ. מרכז הגז בע"מ, אברהם פרל, רמי וייסמן, נפתלי שיכט, יורם טמיר, חוסאם סלאמה

בית משפט השלום בנתניה

ת"פ 56034-10-15 מדינת ישראל נ' ש.א.מ. מרכז הגז בע"מ ואח'
תיק חיצוני: מספר תיק חיצוני

מספר בקשה: 15

בפני	כבוד השופט עוז ניר נאוי
המאשימה	מדינת ישראל ע"י ב"כ עו"ד ריקי רוזנברג
נגד	
הנאשמים	1. ש.א.מ. מרכז הגז בע"מ
(נאשמים 1 - 3 - המבקשים)	2. אברהם פרל
	3. רמי וייסמן
	ע"י ב"כ עו"ד יעקב שפיגלמן ו/או שי סיני
	4. נפתלי שיכט
	5. יורם טמיר
	6. חוסאם סלאמה

החלטה

1. עניינו של כתב האישום שבפני הינו עבירות על חוקי הגז וחוקים קשורים נוספים, עבירות מסוג עוון.
2. במסגרת טענות מקדמיות מטעמם, מבקשים נאשמים 1, 2 ו- 3, חברת ש.א.מ. מרכז הגז בע"מ ומנהליה (בהתאמה) (להלן: "**המבקשים**"), להורות על ביטולו של כתב האישום אשר הוגש נגדם בתאריך 27.10.2015 מחמת התיישנות, שכן חלפו למעלה מ- 5 שנים ממועד סיום החקירה. לחלופין, מבוקש ביטולו של כתב האישום, בשל שיהוי חמור והתנהלות שערורייתית של המאשימה לאחר הגשת כתב האישום, בבחינת הגנה מן הצדק.
3. המאשימה מסכימה כי פעולות החקירה שבוצעו על ידיה, הסתיימו בתאריך 21.10.2010, אלא שלטענתה, פעולות חקירה נוספות שביצעה המשטרה, בשל חשד לביצוע עבירות נוספות שאינה בסמכותה, השוו את תקופת ההתיישנות, ובנסיבות אלה יש לדחות את טענות הנאשמים בעניין זה. אף באשר לטענות ההגנה מן הצדק, נותנת המאשימה הסברים בעטיים מבקשת היא לדחות את הבקשה.
4. כאמור, עסקינן בטענות שהועלו על ידי 3 נאשמים בלבד אלא שתוצאות הבקשה משליכות על הנאשמים כולם, כדלהלן.

א. תמצית כתב האישום

5. בתאריך 27.10.2015 הגישה המאשימה [משרד התשתיות הלאומיות, האנרגיה והמים (לעיל ולהלן: "המשרד" או "המאשימה")] כתב אישום נגד 6 נאשמים, ובהם המבקשים, בגין 3 אירועים שונים, הכוללים בין היתר עיסוק בגז ללא רישיון, הובלת מכלים זרים והפעלת מחסני גז ללא היתר, אשר התרחשו בשנת 2010.

6. מפאת חשיבות הדברים לענייננו, יובאו האירועים השונים בכתב האישום, כדלהלן:

6.1 האישום הראשון הוא בגין ביקורת שנערכה ביום **28.1.2010 בקלנסואה**, במסגרתה נתפסה משאית לחלוקת לחם אשר פרקה 43 מכלי גז בחצריו של נאשם 5 וכן נמצאו 62 מכלי גז נוספים אשר אוחסנו בחצרים. בגין אירוע זה הואשמו הנאשמים בין השאר בביצוע הובלת/הולכת/אחסנת/שיווק של מכלים זרים לפי סעיף 3 לצו הפיקוח על מצרכים ושירותים (סימון ומילוי מכלי גז), תשנ"א - 1991 (להלן: "צו הסימון"); השחתה/מחיקה/שינוי סימון על מכל גז ללא אישור וללא הסכמה לפי סעיף 6 לצו הסימון, וכן אחסון/הרשאה לאחסון מכלי גז במחסן ללא היתר לפי סעיף 2 לצו הגז (בטיחות ורישוי) (בטיחות ההחסנה של מכלים ומכלי מחנאות במחסן גז ובמחסן עזר), התשנ"ב - 1992 (להלן: "צו הגז");

6.2 האישום השני הוא בגין חיפוש שבוצע ביום **2.2.2010 במושב עין ורד**, במסגרתו נמצאו 92 מכלי גז של 48 ק"ג ו- 88 מכלי גז של 12 ק"ג. בגין אירוע זה הואשמו הנאשמים בין השאר בביצוע הובלת/הולכת/אחסנת/שיווק של מכלים זרים לפי סעיף 3 לצו הסימון; השחתה/מחיקה/שינוי סימון על מכל גז ללא אישור וללא הסכמה לפי סעיף 6 לצו הסימון, וכן אחסון/הרשאה לאחסון מכלי גז במחסן ללא היתר לפי סעיף 2 לצו הגז;

6.3 האישום השלישי הוא בגין ביקורת שנערכה ביום **8.2.2010 בבני ברק**, במסגרתה נמצאו מכלי גז מוסבים בשלושה אתרים שונים. בגין אירוע זה הואשמו הנאשמים בין השאר בביצוע הובלת/הולכת/אחסנת/שיווק של מכלים זרים לפי סעיף 3 לצו הסימון; השחתה/מחיקה/שינוי סימון על מכל גז ללא אישור וללא הסכמה לפי סעיף 6 לצו הסימון;

7. הנאשמים 1, 2 ו-3 הואשמו הן בגין אחריותם הישירה למעשים, והן בגין אחריותם למעשיהם של שאר הנאשמים, ובהם הנאשם 4 - עובד הנאשמת 1, הנאשם 5 - קבלן עבודות עצמאי מטעם הנאשמת 1, והנאשם 6, אשר אפשר לנאשמים 1 ו-2, לעשות שימוש במקרקעיו להחסנת גז.

ב. טיעוני הצדדים

עיקר טענות הנאשמים 1 - 3

8. על העבירות מושא כתב האישום חלה **התיישנות**, שכן האישומים מייחסים לנאשמים אחריות פלילית בגין מעורבותם הנטענת במסכת אירועים אשר התרחשה בראשית חודש פברואר 2010, לכל המאוחר.

9. העבירות המיוחסות לנאשמים, הן עבירות מסוג "עוון", אשר בהתאם להוראת סעיף 9 לחוק סדר הדין הפלילי [נוסח משולב], התשמ"ב - 1982, מתיישנות בחלוף 5 שנים. מחומר הראיות שהעבירה המאשימה עולה כי החקירה מוצתה עוד ביום 21.10.2010, למעלה מ - 5 שנים טרם הוגש כתב האישום; משכך העבירות התיישנו. מכל מקום, על המאשימה הנטל להוכיח אחרת, כי העבירות לא התיישנו.

10. אפילו העבירות לא התיישנו, יש לקבוע כי כתב האישום הוגש **בשיהוי חמור**, קיצוני ובלתי סביר, ולפיכך דינו ביטול.

11. אף באשר להתנהלות המאשימה לאחר הגשת כתב האישום, לנאשמים טענות רבות. כך ובין היתר, הפנו הנאשמים את בית המשפט לבקשות דחיה רבות מטעם המאשימה בשל הצורך בהוצאת תעודת חסיון, דבר אשר עיכב את המצאת מלוא חומר החקירה, תקופה של כשנה. אף בשל התנהלות זו ביקשו לבטל את כתב האישום.

עיקר טענות המאשימה

12. המאשימה מסכימה כי פעולות החקירה המיוחסות לנאשמים ביחס לעבירות דנן מסוג עוון, בוצעו בשנת 2010.

13. אלא שלטענת המאשימה מדובר בפרשיה מורכבת, אשר דרשה את מעורבותה של משטרת ישראל, הן בשל עבירות מעבר לקו הירוק שאינן בסמכות המשרד, והן בשל חשדות לביצוע עבירות לפי סעיף 338 לחוק העונשין.

14. צוין כי בתאריך 7.8.2011 החליטה המשטרה לסגור את תיק החקירה שהיה בטיפול בשל היעדר ראיות מספיקות להעמדה לדין. על החלטה זו הוגש בתאריך 6.9.2011 ערר של חברת פזג ובתאריך 9.9.2011 הוחלט על פתיחתו מחדש של תיק החקירה, לשם ביצוע פעולות חקירה נוספות.

15. בהתאם, בוצעו פעולות חקירה נוספות על ידי משטרת ישראל בשנים 2011 ו - 2013 וחומרי חקירה אלה נמסרו לנאשמים [חקירת נאשם 2 בשנת 2011 וחקירת נאשם 4 בשנת 2013 - במסגרת תגובתה נמנעה המאשימה (ובצדק) מצרף החקירות למעט העמוד הראשון, תוך השחרת פרטים מתוכן (נספחים ד - ה לתגובת המאשימה); בהמשך וכמפורט להלן, צורפו אף ראיות אלה].

16. פעולות חקירה אלה, כך נטען, השהו את תקופת ההתיישנות, ובנסיבות אלה יש לדחות את טענות הנאשמים.

17. המאשימה טענה גם כי בסופו של יום הוחלט על ידי הפרקליטות שלא להגיש כתב אישום בגין עבירות לפי סעיף 338 לחוק העונשין ובגין עבירות שבוצעו מחוץ לתחומה של מדינת ישראל. יחד עם זאת, נטען כי הואיל ועסקינן בפרשה אחת ובשני גורמי חקירה, לא ניתן היה לקדם את אחד מתיקי החקירה לכתב אישום, במנותק מתיק החקירה השני, וזאת כדי למנוע טענות עתידיות של סיכון כפול.

18. אשר לטענת השיהוי, אמנם לא מדובר בתקופה קצרה, אולם מדובר בתקופה הנמצאת במתחם הסבירות, ואשר אינה מצדיקה את ביטול כתב האישום. המאשימה ביקשה להבהיר כי אין מדובר בשיהוי הנגרם בזדון, כי אם כזה אשר נגרם כתוצאה מטיפול מקביל של שני גופים, קרי פרקליטות מחוז ירושלים, ומערכת התביעה של משרד התשתיות.

19. בשלב זה אין כל ראייה לכך שנמנע מהנאשמים 1 - 3 להשיג ראיות בשל השיהוי. עובדות אלה יכול שיתבררו במהלך ההליך עצמו, וככל שיסבור בית המשפט כי ישנו חשש כי נפגעה הגנתם בשל השיהוי, הרי שיש לברר את עובדות אלה במהלך ניהול ההליך עצמו.

20. כך או אחרת, אין בשיהוי דנן כדי להביא לביטולו של כתב האישום, ולכל היותר יהיה מקום להביאו בחשבון במסגרת השיקולים לעונש, בבוא היום.

21. לעניין המצאת חומר החקירה, הרי שגם כאן טוענת המאשימה כי אין יסוד לטענות הנאשמים. לשיטתה, כבר מחודש מאי 2016 יכלו הנאשמים לקבל את מלוא חומר החקירה, למעט החומר החסוי, דבר שלא היה פוגע בהכנת התיק. המאשימה הוסיפה וטענה כי טענותיה לעניין טענת השיהוי, יפות אף לעניין זה.

עיקר תשובת הנאשמים

22. המאשימה אינה מתמודדת עם טענות הנאשמים, ולא עלה בידיה לשלול את טענותיהם כי העבירות מושא כתב האישום התיישנו, להבדיל מעבירות אחרות שאולי נחקרו במקביל ובנפרד, אך לא הוגש בגין כתב אישום.

23. ההלכה הפסוקה קובעת כי את המונח אירוע מנתק יש לפרש פרשנות מצמצמת ותכליתית, ואין מתירים לרשויות לעשות בו שימוש גורף. רשימת חומר החקירה שהוכנה על ידי המאשימה וטענותיה שלה, מאששות את טענת הנאשמים כי פעולות החקירה של המשטרה אינן קשורות לאישומים בכתב אישום זה, וממילא אין מהוות "אירועים מנתקים".

24. טענת ה"סיכון הכפול" היא טענת סרק אשר נטענה כלאחר יד, ואין לה על מה לסמוך. דוקטרינת הסיכון הכפול הוכרה בפסיקה ביחס לאותן עבירות, ולא כאשר מדובר בעבירות נפרדות, בנושאים נפרדים.

25. בתגובת המאשימה, לא ניתן כל מענה לשיהוי הקיצוני והבלתי סביר בו נקטה. אף הנחיות היועץ המשפטי

לממשלה, אשר קובעות מגבלת זמן לגופי החקירה, ולפיהן חקירת עבירות מסוג עוון יסתיימו בתוך שנה, וכך אף החלטה על העמדה לדין בעבירות מסוג עוון תתקבל בתוך שנה - מחזקות את המסקנה כי המאשימה השתתה שיהיו חמור, ואף פעלה בניגוד לנהלים.

ג. הדין בבקשה, השלמת מסמכים וטיעונים

26. בתאריך 27.2.2017 התקיים דין בבקשה, ובמסגרתו הוסכם כי המאשימה תציג את מלוא חקירות הנאשמים 2 ו-4 מהשנים 2011 ו- 2013 על מנת שניתן יהיה להתרשם באופן ישיר, אם החקירות נגעו לעבירות מושא כתב האישום, אם לאו.

27. עוד הוסכם כי המאשימה תגיש אף את הערר שהגישה חברת פז גז בע"מ על ההחלטה לסגור את התיק, ואשר בעקבותיו בוצעו החקירות האמורות.

28. למבקשים ניתנה זכות להשלים טיעונים בעניין זה, ולמאשימה ניתנה זכות תשובה לרבות לעניין טענות המבקשים בעניין הנחיות היועמ"ש, שהעלו המבקשים בתשובתם לתגובה.

השלמת המסמכים

29. בהתאם למוסכם וכאמור, בתאריך 2.3.2017 הציגה המאשימה את המסמכים האמורים הבאים:

א. ערר שהוגש ביום 6.9.2011 על ידי באי כוח חברת פזגז בע"מ למשטרת ישראל בגין סגירת תיק החקירה (להלן: "**הערר**");

ב. חקירת הנאשם 2, מר אברהם פרל, מיום 6.12.2011 (להלן: "**חקירת הנאשם 2**").

ג. הודעה מטעם הנאשם 4, מר רמי וייסמן, שנגבתה ביום 31.1.2013 (להלן: "**הודעת הנאשם 4**");

השלמת הטיעונים מטעם הצדדים

הנאשמים

30. הנאשמים טענו כי המסמכים שהוגשו דווקא מדגישים את הפער העצום בין העבירות שבכתב האישום אשר חקירתן מוצתה בחודש אוקטובר 2010 לבין העבירות השונות האחרות שנחזה כי נחקרו, ומשכך אין הם מבססים "אירוע מנתק".

31. הערר אינו יכול להיחשב לאירוע מנתק, וממילא מעיד רק על המוטיבציה הפסולה שהייתה בבסיס החקירה. הערר הוגש על ידי חברת פז גז בע"מ, שהיא מתחרה עסקית של החברה הנאשמת, במטרה לפגוע בתחרות בשוק. לא רק שלא הוגש כל אישום בגין טענותיה של פז גז בע"מ, אלא שהתיק בעניין זה נסגר פעמיים!!

32. גם חקירתו של נאשם 2, מר אבי פרל מתאריך 6.12.2011, אינה עולה כדי אירוע מנתק, שכן החשדות שיוחסו במסגרתה לנאשם אינם רלוונטיים לכתב האישום דנן.

33. הודעת מר רמי ויסמן, נאשם 4, מתאריך 31.1.2013 אינה בגדר חקירה כלל, ואף היא אינה נוגעת לאישומים שבכתב האישום.

34. המאשימה לא עמדה בנטל הגבוה המוטל עליה, להוכיח קיומו של "אירוע מנתק".

המאשימה

35. אשר להנחיות היועץ המשפטי, טענה המאשימה כי מדובר בהנחיות פנימיות מטעם היועמ"ש לגבי עבודתן של רשויות התביעה, כדי להגביר את אמון הציבור בתביעה הכללית ובמערכת אכיפת החוק, אך אין מדובר במסמך המעניק זכויות כלשהן לצדדים שלישיים; ממילא ההנחיות אינן מכוונות למצב סבוך ומורכב כבמקרה דנן.

36. המאשימה חזרה על טענותיה כי העבירות לא התיישנו, שכן הן חלק מפרשה אחת חמורה ביותר של הסבת מכלי גז שלא בהתאם לדין, והפיצול בין גופי החקירה הוא שגרם לעיכוב.

37. המאשימה טענה כי פרשת העובדות מושא כתב האישום ופרשת העובדות מושא הערר זהות, וכי ההחלטה שלא להגיש בסופו של יום כתב אישום בגין עבירות שלא היו בסמכות המשרד, היא החלטה משפטית טהורה שהתבססה על חומר הראיות בתיק, ואין בה "סגירת תיק".

38. בשל הגשת הערר נפתח תיק החקירה מחדש ובוצעו פעולות חקירה נוספות על ידי משטרת ישראל, ולא יכול להיות חולק כי חקירות הנאשמים 2 ו-4 הן פעולות חקירה.

ד. דין והכרעה

לאחר ששקלתי את טענות הצדדים ועיינתי באסמכתאות אליהן הפנו, מצאתי כי דין הבקשה להתקבל ויש להורות על ביטול כתב האישום, מחמת התיישנות.

סבורני, כי אף ללא קבלת טענת ההתיישנות, יש להורות על ביטולו של כתב האישום מחמת השיהוי החמור בו נקטה המאשימה, הן מגילוי העבירות ועד הגשת כתב האישום והן ממועד הגשת כתב האישום.

כאמור, הבקשה הוגשה על ידי שלשה נאשמים, אך תוצאותיה משליכות על הנאשמים כולם, בשל אותן נסיבות; להלן טעמי.

1. המסגרת הנורמטיבית

39. הכלל הוא, כי אין להעמיד אדם לדין בשל עבירה, אם חלפה מיום ביצועה תקופת ההתיישנות הקבועה בחוק (ע"פ 347/07 פלוני נ' מדינת ישראל (18.11.2007) (להלן: "עניין פלוני").

40. סעיף 9 בחוק סדר הדין הפלילי [נוסח משולב], תשמ"ב-1982 (להלן: "החסד"פ") קובע כי אין להעמיד אדם לדין בשל עבירה מסוג עוון, אם עברו מיום ביצועה חמש שנים.

41. במקרה דנן, אין מחלוקת כי העבירות מושא כתב האישום, הן עבירות מסוג עוון, וכי אלה בוצעו לכל המאוחר בחודש פברואר 2010. עוד אין מחלוקת על כך, כי כתב האישום הוגש למעלה מחמש שנים לאחר מכן, בחודש אוקטובר 2010.

42. אם כן, אם מונים אנו את תקופת ההתיישנות מיום ביצוע העבירה, ברי כי העבירות במקרה דנן התיישנו. אלא שהוראת סעיף 9(ג) לחסד"פ מורה אותנו כי ישנם מספר אירועים מנתקים, אשר בהתקיים אחד מהם, תימנה תקופת ההתיישנות ממועד מאוחר יותר. זו לשון החוק:

"בפשע או בעוון אשר תוך התקופות האמורות בסעיף קטן (א) נערכה לגביהם חקירה על פי חיקוק או הוגש כתב אישום או התקיים הליך מטעם בית המשפט, יתחיל מנין התקופות מיום ההליך האחרון בחקירה או מיום הגשת כתב האישום או מיום ההליך האחרון מטעם בית המשפט, הכל לפי המאוחר יותר."

43. המחלוקת בין הצדדים בענייננו היא בשאלה אם מתקיים "אירוע מנתק" אשר האריך את תקופת ההתיישנות במקרה דנן. בעניין פלוני הנזכר לעיל, עמד בית המשפט העליון על כך כי נטל ההוכחה להוכיח קיומו של "אירוע

מנתק" מוטל על התביעה:

"נטל ההוכחה להוכיח קיומו של "אירוע מנתק" חל על התביעה, מכוח היותה נושאת בנטל ההוכחה הכללי בפלילים וספק בעניין זה - יפעל לטובת הנאשם" [ההדגשות שלי - נ.ע.]

2. האם הוכח קיומו של "אירוע מנתק" במקרה דנן?

44. בענייננו, אין מחלוקת כי המאשימה ביצעה חקירה, ואף אין מחלוקת כי המאשימה דנן, קרי, משרד התשתיות הלאומיות, האנרגיה והמים - ביצעה את פעולת החקירה האחרונה ביום 21.10.2010, למעלה מ- 5 שנים טרם הוגש כתב האישום.

45. אלא שהמאשימה טוענת, כי הפרשיה מושא כתב האישום היתה מורכבת וחמורה והצריכה את מעורבות המשטרה, שכן חלק ממכלי הגז שהוסבו אוחסנו בשטחי יהודה ושומרון, שם אין סמכות למפקחי המאשימה בכובעה כמשרד התשתיות, ואף נחקרו עבירות רשלנות ופזיזות אשר אינן בסמכות המשרד.

46. מסיבה זו, פעולות חקירה נוספות בוצעו על ידי משטרת ישראל אף לאחר שנת 2010, כאשר פעולות חקירה בוצעו אף בשנת 2013, ואלה מהוות אירוע מנתק בענייננו.

47. המאשימה אף מבססת את טענותיה על כך שכאמור, בתאריך 7.8.2011 החליטה המשטרה לסגור את תיק החקירה, ביחס לפרשה שבטיפול, אך לאחר ערר שהוגש מטעם חברת פז גז, נפתח תיק החקירה מחדש ביום 9.9.2011.

48. כמפורט לעיל, בסופו של דבר החליטה הפרקליטות כי כתב האישום יוגש על ידי המשרד ותובעיו, ולא יכלול עבירות שאינן בסמכותו, ובהתאם כתב האישום דנן הוגש על ידי המשרד, בתאריך 27.10.2015.

49. מעיון בחומר החקירה אשר צירפה המאשימה לתגובתה עלה כי משטרת ישראל חקרה את הנאשם 2, ביום 6.12.2011 (נספח ד לתגובת המאשימה), וגבתה עדות מהנאשם 4 ביום 31.1.2013 (נספח ה לתגובת המאשימה). עוד הוגש ערר חברת פזגז.

50. מעיון בחומרים אשר צורפו, התרשמתי כי לא ניתן לראות במי מהם אירוע מנתק אשר השהה את מרוץ ההתיישנות, לעניין העבירות מושא כתב האישום דנן.

51. ראשית אציין כי אף שהוסכם כי המאשימה תגיש את הערר, אין הערר מהווה "חקירה על פי חיקוק", "כתב אישום" או "הליך מטעם בית המשפט" אשר משפיע על תקופת ההתיישנות מכוח סעיף 9(ג) לחסד"פ,

ולפיכך איני סבור כי האמור בו רלוונטי לשאלת ההתיישנות (ראה סעיף 4 להשלמת הטיעון מטעם הנאשמים).

52. בית המשפט העליון הדגיש בעניין מונדרוביץ כי את המושג "**פעולות חקירה**" לצורך הפסקת מרוץ ההתיישנות אין למתוח מעבר לקצה הגבול, שכן תהא בכך ארכה שאינה ראויה על חשבון זכותו היסודית של הנאשם להליך פלילי תקין ומהיר [ע"פ 2144/08 מונדרוביץ נ' מדינת ישראל (14.1.2010), פס' 72 (להלן: "עניין מונדרוביץ")].

53. בעניין מונדרוביץ הבהיר בית המשפט העליון כי פעולת חקירה חייבת להיות פעולה ממשית, להבדיל מהליך סרק שנועד כולו להפסיק את מרוץ ההתיישנות, וכי נדרש הליך המבטא פעולה ממשית המכילה את התביעה הפלילית העתידה לבוא [שם, פסקה 73, והאסמכתאות שם].

54. זאת ועוד, בעניין מונדרוביץ הבהיר בית המשפט העליון כי פעולות שונות מטעם התביעה לאחר השלמת החקירה, לא תיחשבנה פעולות חקירה לצורך הפסקת מרוץ ההתיישנות, וכי ספק בעניין זה, יפעל לטובת הנאשם:

"פעולות שונות מטעם התביעה לאחר השלמת החקירה, שאינן קשורות לחקירה ולא נועדו לקדמה, לא תיחשבנה פעולות חקירה לצורך הפסקת מרוץ ההתיישנות.

...

75. ההתיישנות בפלילים היא אחת מזכויותיו הדיוניות החשובות של הנאשם במסגרת זכותו החוקתית לחירות, הנתונה לו במשפט החוקתי. עצירתה של תקופת ההתיישנות עקב אחד האירועים הקוטעים את מהלכה, מאפשרת הארכה, ולעיתים הארכה ניכרת, של התקופה בה ניתן לנקוט הליכים פליליים כנגד נאשם. היא פוגעת, מטבע הדברים, בזכותו החוקתית; עליה, אפוא, להיות מידתית, ומיועדת לתכלית ראויה. הפרשנות בשאלת התקיימותם הקונקרטיים של אירועים מנתקי-התיישנות היא זהירה ונוטה לצמצום, לאור הקרנתם על זכותו היסודית של נאשם לחירות. נטל הוכחת התקיימותם של אירועים כאלה מוטל על התביעה, וספק בעניין זה פועל לטובת הנאשם:

'משעברה תקופת ההתיישנות הקבועה בחוק, ... היה על המדינה להוכיח, שתוך תקופה זו נפסק מרוץ ההתיישנות על-ידי פתיחת חקירה ... ומשלא עמדה בנטל זה, זכאי הנאשם ליהנות ממעבר הזמן' (ענין ברמי, בעמ' 578, ההדגשה אינה במקור; וכן: ענין גזית ושחם, בעמ' 721; ענין פלוני 2; סעיפים 34כא ו-34כב לחוק העונשין).

[שם, פסקאות 74 - 75; ההדגשות שלי - נ.ע.]

55. כאמור, מקובלת עלי טענת הנאשמים כי ערר אינו אירוע מנתק משום שאינו פעולת חקירה ובוודאי שלא פעולת ממשית ואין בו כדי להכין את התביעה לצורך הגשת האישום (סעיף 19 לתשובת הנאשמים). כפי שיפורט להלן ובשים לב לאמור, אף בחקירת הנאשם 2 או בהודעת הנאשם 4 איני מוצא "אירועים מנתקים" לעניין העבירות מושא כתב אישום זה. ודוק.

חקירת הנאשם 2 מיום 6.12.2011 אינה "אירוע מנתק" לעניין העבירות נשוא כתב האישום

56. בתאריך 6.12.2011 נחקר נאשם 2, בגין מה שהוגדר בפתח החקירה: **"שבזמנים ומועדים שונים בוצעו בחברה שבבעלותך שינויים מהותיים בבלוני גז של חברות מתחרות אשר הגיעו אליך במרמה כאשר ביצעתם בהם שינויים בסימני המסחר אשר פגעו בטיב המכלים ובכך עלולים לסכן את המשתמשים בהם ובתאריך 03.2.10 נתפסו 42 מכלים שהגיעו מחברת מרכז הגז למעלה אפרים ובוצעו בהם שינויי סימון מסחר"** [כך במקור; ההדגשות שלי -נ.ע.].

57. כפי שניתן לראות כבר מהגדרת המעשה המיוחס לנאשם 2, ניתן לראות כי מדובר בעבירות אשר בוצעו בשטחי יהודה ושומרון, ואינן בסמכות המשרד, קרי אין הן העבירות מושא כתב אישום זה, וממילא האירוע מושא חקירה זו אינו אחד מן האירועים בגינם הוגש כתב האישום.

58. אף מן החקירה גופה עולה כי זו מוקדה בעבירות אשר בוצעו לכאורה במעלה אפרים, וכי החקירה נסובה סביב אירועים אחרים אשר אין להם זכר בכתב האישום דנן.

59. אם כך סבורני, כי לא ניתן לראות בחקירה זו בבחינת אירוע מנתק כמשמעו בסעיף 9 (ג) לחסד"פ ובעניין זה מקובלות עלי טענות הנאשמים (בין היתר, סעיף 28 לתשובת הנאשמים לתגובת המאשימה).

60. משכך סבורני כי המאשימה לא הרימה את הנטל הכבד המוטל עליה להוכיח קיומו של אירוע מנתק, וברי כי **"ספק בענין זה פועל לטובת הנאשם"** [עניין מונדרוביץ, פסקאות 74 - 75].

61. ברי כי אם אין מדובר באירוע מנתק הרי שחלה התיישנות, אף אם נראה בהודעת נאשם 4 משום אירוע מנתק שכן זו נגבתה בשנת 2013. מכל מקום נבחן גם הודעה זו לגופה.

הודעת הנאשם 4 מיום 31.1.2013 אף היא אינה "אירוע מנתק"

62. אף הודעת הנאשם 4 אינה מהווה לדידי "אירוע מנתק" לעניין העבירות דנן, שכן אף היא עסקה בעיקרה במתקן הגז במעלה אפרים [גיליון מספר 2, שורות 36 - 53; גיליון מספר 3, שורות 54 - 57; שורות 88-89] ובתלונת חברת פז גז [גיליון מס' 3, שורות 61 - 75].

63. משכך הנימוקים בכל הקשור לחקירת נאשם 2 דלעיל, יפים אף לחקירה זו.

64. יפים לעניין זה אף הדברים שנפסקו בבג"ץ 6972/96 **התנועה למען איכות השלטון נגד היועמ"ש ואחרים**, מפי כבוד השופט גולדברג, בין היתר, כדלהלן:

29. כאן חוזרים אנו לבחינתה של השאלה העומדת במרכזו של הליך זה, והיא אם פעולותיה של התביעה במסגרת ההחלטה אם להעמיד חשוד לדין, קוטעות את מירון ההתיישנות. האם עלינו להעדיף את הטענות כי כל עוד עוסקת התביעה בתיק ושוקלת את חומר החקירה, אין שכחה ואין מחילה לעבירה, וכל עוד לא התקבלה החלטה על-ידי רשויות התביעה, ממילא מוזהר הנאשם לשמור על ראיותיו - ולפיכך נקטע מירון ההתיישנות?

30. סבורני, כי יש להעדיף את הדעה כי פעולות התביעה בתיק לאחר שהושלמה החקירה, אינן קוטעות את מירון ההתיישנות. פרשנות תכליתית מחייבת לפרש את החוק כך שאין מירון ההתיישנות נקטע אלא בהתקיים הצדקה עניינית לכך. הצדקה אשר כזאת קיימת כאשר לצורך בירור האמת במשפט נדרשת חקירה; כאשר העברין ביוזמתו חותר תחת בירור האמת או כאשר קיימת מניעה חוקית להעמדה לדין. אולם אין ההצדקה קיימת כשלפני התביעה מונח כל חומר החקירה, וכל שנותר עליה לעשות הוא להפעיל בזריזות את שיקול-דעתה, אם יש בחומר כדי להגיש כתב-אישום. פרשנות זו של סעיף 9(ג) לחוק, מתיישבת עם זכותו של החשוד לקיום הליך מהיר שבו יוכרע גורלו על-ידי התביעה לחסד או לשבט, ואין היא כופה על התביעה גזירה שאינה יכולה לעמוד בה. פרשנות אחרת משמעה עינוי הדין, והארכת תקופת המתח, הסבל הנפשי וחוסר הוודאות, בה חיים החשוד ומשפחתו, מאז תחילת החקירה עד להחלטת התביעה. פרשנות כזאת אינה עולה בקנה אחד עם כבודו של החשוד, ועם הטעם התועלתני להתיישנות, שעליו עמדנו. [פ"ד נא (2) 757, בעמוד 776].

65. זאת ועוד, עיתויה של חקירה זו בשנת 2013, למעלה משנה לאחר חקירת הנאשם 2, מבלי שנעשו כל פעולות חקירה בתקופת הביניים ולמצער לא הוכח אחרת, מלמדת אף היא על התנהלותה בעצלתיים של החקירה, בלשון המעטה.

66. בכל הכבוד, טענות המאשימה כי על מנת שלא להיות חשופה לטענות של "סיכון כפול" נאלצה להמתין עד לתוצאות חקירת הפרקליטות, אינן מקובלות עלי; ודאי כאשר בין חקירת הנאשם 2 להודעת הנאשם 4 חלפה מעל לשנה ובין סיום חקירת המשרד לחקירת נאשם 4 חלפו למעלה משנתיים.

67. המאשימה היא זו שנטלה את הסיכון בדבר חלוקת תקופת ההתיישנות, ואין לה אלא להלין על עצמה בעניין זה.

דחיית טענת המאשימה לחשש מהעלאת טענה בדבר "סיכון כפול"

68. לעניין טענת הסיכון הכפול שהעלתה המאשימה בקול רפה, אציין כי מקובלות עלי טענות הנאשמים אף בעניין זה (פרק ב/6 לתשובה).

69. כידוע, "סיכון כפול" מתייחס לסיטואציה בה נאשם עלול להיות חשוף בהליך המאחר להרשעה בגין אותן עבירות מושא ההליך הקודם (ראו סעיף 40 לתשובת הנאשמים לתגובת המאשימה).

70. כאמור, בענייננו העבירות מושא החקירה המאוחרת אינן אותן עבירות ועל כך מלמדת אף העובדה כי אלה אינה בסמכות המשרד.

ג.3. שיהוי

71. אפילו ניתן היה "למתוח את החבל" ולראות בהודעת הנאשם 4 ובחקירת הנאשם 2 "אירועים מנתקים", התנהלותה של המאשימה והשיהוי החמור בו נקטה, יש בהם לתמוך במקרה דנן בביטולו של כתב האישום, בבחינת הגנה מן הצדק.

72. כידוע וכך אף פרטתי בהחלטות אחרות בעניין טענה זו (ראו למשל 30870-04-15), דוקטרינת ההגנה מן הצדק נקלטה במשפט הישראלי דרך ההלכה הפסוקה בע"פ 2910/94 יפת נ' מדינת ישראל, פ"ד נ(2) 221 (1996), מפי כבוד השופט ד' לוי, אשר עסק בפרשת ויסות מניות הבנקים. באותו מקרה טענו הנאשמים, כי מעורבותן העמוקה של רשויות השלטון בעידודה של מדיניות הוויסות מקימה להם "הגנה מן הצדק" על יסוד התפיסה של "השתק הרשות". בנוסף לכך, טענו כי משום שהוטלו עליהם סנקציות במישור הציבורי מנהלי, העמדתם לדין פלילי יש בה להעמידם ב"סיכון כפול".

73. בית המשפט העליון, מפי השופט לוי, הכיר בסמכותו הטבועה של בית המשפט לעכב או לבטל הליך פלילי אם "אין באפשרותו להעניק לנאשם משפט הוגן" או "משיש בניהול המשפט משום פגיעה בחוש הצד וההגינות". השופט לוי אימץ את מבחן ה"התנהגות הבלתי נסבלת של הרשות", כמבחן הקובע, והוסיף כי הטענה תתקבל רק במקרים נדירים ביותר:

"קבלתה של תורת ההשתק אל תוך המשפט הפלילי, באמצעות העיקרון הידוע של "הגנה מן הצדק" (אשר פורט בהרחבה), נשענת על סמכותו הטבועה של בית-המשפט לבטל אישום העומד בסתירה לעקרונות של צדק והגינות משפטית. לבית-המשפט במדינת ישראל שיקול-דעת לעכב הליכים משאין באפשרותו להעניק לנאשם משפט הוגן ו/או משיש בניהול המשפט משום פגיעה בחוש הצדק וההגינות, כפי שבית-המשפט רואה אותו.

המבחן הקובע, כפי שאני רואה לאמצו, הוא מבחן ה"התנהגות הבלתי נסבלת של הרשות", היינו התנהגות שערורייתית, שיש בה משום רדיפה, דיכוי והתעמרות בנאשם, או כלשון הלורד DEVLIN (1192) AT [117] CONNELLY "OPPRESSIVE", המדובר במקרים שבהם המצפון מזדעזע ותחושת הצדק האוניברסלית נפגעת, דבר שבית-המשפט עומד פעור פה מולו ואין הדעת יכולה לסובלו. ברי כי טענה כגון זו תעלה ותתקבל במקרים נדירים ביותר, ואין להעלותה כדבר שבשיגרה ובענייני דיומא סתם. חשיבותה של טענת ההשתק הפלילי במקרים שבהם התנהגות הרשות הייתה כה מקוממת עד כי אי-אפשר להרשיע אדם, כשמי שמעמידו לדין הוא שהביאו לכלל מעשה." [שם, עמוד 370, בפסקה 171 לפסק דינו; ההדגשות שלי-ע.נ].

74. בעניין יפת, דחה בית המשפט העליון את הטענה בדבר הגנה מן הצדק, וקבע כי "מעורבותן הלא רצויה של הרשויות בנושא הוויסות ... לא הייתה שערורייתית, בלתי נסבלת וזועקת בחומרתה, עד שתצדיק קביעה כי בהעמדתם של המערערים לדין יש משום פגיעה כה מקוממת במי שהוכשל על ידי אנשי הרשות, עד שהיא

מעמידה לו הגנה מן הצדק בהיבט של השתק פלילי" [שם, בעמ' 379]. בית-המשפט העליון קבע כי אף לא מצא כי קמה ההגנה "מההיבט של עינוי הדין או של חוסר האפשרות להעניק לנאשמים הליך משפטי ראוי והוגן", וכן כי "אין לומר שהמערערים הועמדו לפני 'סיכון כפול' וכי משום כך עומדת להם ההגנה מן הצדק מזווית ראייה זו" [שם, בעמוד 380].

75. בהמשך הדרך, רוככה ההלכה בע"פ 4855/02 **מדינת ישראל נ' ד"ר איתמר בורוביץ** [פורסם בנבו] (31.3.2005) (להלן: "**הלכת בורוביץ**"), שם הבהיר בית המשפט העליון כי "**עיקר עניינה של ההגנה מן הצדק הוא בהבטחת קיומו של הליך פלילי, ראוי, צודק והוגן**".

76. בית המשפט העליון קבע כי ההגנה עשויה לחול בכל מקרה בו קיומו של ההליך הפלילי פוגע באופן ממשי בתחושת הצדק וההגינות כפי שזו נתפסת בעיניו של בית המשפט. אך יחד עם זאת הבהיר, כי מצב דברים זה אינו צפוי להתרחש אלא במצבים חריגים ביותר.

77. בהלכת בורוביץ, קבע בית המשפט העליון מבחן תלת שלבי, לבחינת החלתה של הגנה מן הצדק במקרה נתון:

א. שלב ראשון - על בית-המשפט לזהות את הפגמים שנפלו בהליכים שננקטו בעניינו של הנאשם ולעמוד על עוצמתם, וזאת, במנותק משאלת אשמתו או חפותו.

ב. שלב שני - על בית-המשפט לבחון אם בקיומו של ההליך הפלילי חרף הפגמים יש משום פגיעה חריפה בתחושת הצדק וההגינות. ככל שמעשה העבירה חמור יותר, יגבר משקלו של האינטרס הציבורי שבהעמדה לדין; וככל שמעשה הרשות שערורייתי יותר ופגיעתו בנאשם ובזכויותיו חמורה יותר, יגבר משקלו של האינטרס הציבורי שבשמירת זכויותיו של הנאשם ובריסון כוחה של הרשות.

ג. שלב שלישי - מששוכנע בית-המשפט כי קיומו של ההליך אכן כרוך בפגיעה חריפה בתחושת הצדק וההגינות, עליו לבחון האם לא ניתן לרפא את הפגמים שנתגלו באמצעים יותר מתונים ומידתיים מאשר ביטולו של כתב-האישום.

78. גם בעניין בורוביץ, בדומה לעניין יפת, אשר עסק בשורת עבירות בניגוד לחוק ההגבלים העסקיים, התשמ"ח-1988, בהן הורשעו שתי חברות ביטוח (הפניקס הישראלי חברה לביטוח בע"מ ואיילון חברה לביטוח בע"מ), לרבות מנכ"ל חברת הפניקס, מנכ"ל חברת איילון וסמנכ"ל חברת איילון, דחה בית המשפט העליון את טענת הנאשמים בדבר הגנה מן הצדק, בעיקרה.

79. כידוע, בשנת 2007 עוגנה טענת ההגנה מן הצדק בסעיף 149(10) לחסד"פ, במסגרת רשימת הטענות המקדמיות. תת הסעיף נוסף לרשימה בתיקון מס' 51, ועל פי נוסח הסעיף היום, לאחר תחילת המשפט רשאי הנאשם לטעון טענות מקדמיות, ובהן -

"(10) הגשת כתב האישום או ניהול ההליך הפלילי עומדים בסתירה מהותית לעקרונות של צדק והגינות משפטית."

80. לדעת ד"ר ישגב נקדימון ההיסטוריה החקיקתית של ההגנה ופרשנות לשונית ותכליתית של החוק, מלמדות כי ההגנה מן הצדק הורחבה על ידי המחוקק מעבר לגדרים שנקבעו לה בעבר [ישגב נקדימון הגנה מן הצדק (מהדורה שנייה, 2009), בעמוד 77]. יחד עם זאת, השאלה אם החקיקה שינתה את המצב המשפטי בסוגיה, הושארה על ידי בית המשפט העליון בצריך עיון [ראו ע"פ 5672/05 **טגר בע"מ נ' מ"י**] [פורסם בנבו] (21.10.2007).

81. בהתייחסו לדוקטרינת ההגנה מן הצדק, ממשיך בית המשפט העליון, גם כיום, לחזור על כך שדוקטרינה זו שמורה למצבים חריגים בלבד המצדיקים מתן הגנה לנאשם בהליך הפלילי מקום שזכויותיו נפגעו באופן מהותי וממשי, וברי כי טענה כגון זו תתקבל במקרים נדירים ביותר, ואין להעלותה כדבר שבשגרה [ראו למשל: ע"פ 2375/12 **עמי מזרחי נ' מדינת ישראל**] [פורסם בנבו] (6.8.2013).

82. בעניינו סבורני כי במקרה דנן נגרמה לנאשמים פגיעה חמורה וקיצונית, אשר יש בה לחייב את ביטולו של כתב האישום, אף אם טענת ההתיישנות היתה נדחית. ודוק.

83. אשר לטענת השיהוי - הליך זה נמשך והתארך אף לפני הרבה מעבר למקובל וכבר הבעתי עמדותי בעניין, בהחלטתי מיום 26.9.2016.

84. בע"פ 6922/08 **פלוני נ' מדינת ישראל** (1.2.2010), עמד בית המשפט העליון על משמעותו של שיהוי בהליך הפלילי:

"זכותו של כל חשוד ונאשם היא כי ההליכים נגדו יתנהלו במהירות. כך בשלב שלפני הגשת כתב האישום, כך בשלב של ניהול המשפט. זכות זו הינה נגזרת של הזכות למשפט הוגן, וכפועל יוצא מכך גם הזכות למניעת עינוי דין. לזכות שלא להיות נתון לעינוי דין יש מספר היבטים רלבנטיים. זה הישיר והמובהק עניינו בנאשם ובהכרה בהכבדה הטבועה במצב בו מצוי אדם בסטאטוס של חשוד או של נאשם, עת עננה מרחפת מעל ראשו. האפשרות כי ינוהל הליך נגד אדם, שנים לאחר שנפתחה החקירה נגדו, מונעת ממנו את האפשרות לקבל החלטות משמעותיות בחייו, יש בה פגיעה בשמו הטוב וכן עלולות להיות לה תוצאות שליליות במישור החברתי והכלכלי ..."

85. התרשמתי שטענותיה של המאשימה בדבר חקירת פרשה סבוכה ומורכבת נטענו בעלמה, ומבלי שנתמכו בראיות. כך בין חקירת הנאשם 2 לבין גביית ההודעה מן הנאשם 4 חלפה לה שנה תמימה מבלי שהצביעה

המאשימה על כל פעולה נוספת. סבורני כי העיכוב לא נגרם כלל מן הפיצול, אלא בשל חוסר עניין ולמצער אדישות של מי מגורמי החקירה, שאחרת לא ניתן להסביר את לוחות הזמנים המפורטים לעיל.

86. כפי שעולה מן המסמכים שצורפו, חקירת המשרד הסתיימה ביום 21.10.2010, רק לאחר למעלה משנה בוצעה חקירת הנאשם 2, ורק שנה לאחר מכן נגבתה ההודעה מן הנאשם 4. בין לבין אף סגרה המשטרה את תיק החקירה אשר היה מונח בפניה. מה מנע מן המאשימה להגיש את כתב אישום זה במהלך כל אחת מן ההפסקות הממושכות? למאשימה הפתרונים.

87. השתהות זו מלמדת על פגיעה בזכותם החוקתית הבסיסית של הנאשמים לחירות, והליך הוגן ומהיר ובנסיבות אלה סבורני כי עומדת לנאשמים הגנה מן הצדק (זאת אף מבלי להיכנס לשאלת מעמדן של הנחיות היועמ"ש בדבר המועד לסיום החקירה ולהגשת כתב אישום בעבירות מסוג עוון).

88. דווקא לנוכח מהותן של העבירות הנטענות, היה על המאשימה לפעול מהר יותר, ואין טענותיה בדבר "טחנות הצדק" אשר טוחנות לאט מקובלות עלי כלל וכלל.

89. בשל האמור לעיל סבורני כי אין בנמצא אמצעים מידתיים אחרים, אשר יהא בהם כדי לרפא את הפגמים בהתנהלות המאשימה ולפיכך אין מנוס מביטולו של כתב האישום.

ה. סיכום

90. בכל נסיבות העניין, ראיתי להורות על ביטולו של כתב האישום נגד הנאשמים כולם.

91. המזכירות תשלח את ההחלטה לצדדים בדואר רשום, תבטל את הדיון הקבוע ותסגור את התיק.

ניתנה היום, ז' אייר תשע"ז, 03 מאי 2017, בהעדר הצדדים.